

Sprawozdanie z VIII Międzynarodowej Konferencji European Conference on Information Literacy, ECIL 2023, Kraków, 9–12 października 2023 r.

Konferencja European Conference on Information Literacy (ECIL) stanowi jedno z najważniejszych cyklicznych wydarzeń w środowisku naukowym bibliologii i informatologii, należących do dyscypliny nauk o komunikacji społecznej i mediach. Podobnie jak Information Seeking International Conference (ISIC), a także Conference on Conceptions of Library and Information Science (COLIS), stanowi platformę wymiany wiedzy i praktyki, jak i sposób transferu doświadczeń oraz ich implementacji do procesów badawczych, tudzież możliwość nawiązywania współpracy. Kolejna, 8 już, edycja tego sztandarowego dla informatologii i bibliologii przedsięwzięcia odbyła się w Krakowie w dniach 9–12 października 2023 r. i została współorganizowana przez Instytut Studiów Informacyjnych na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że była to pierwsza konferencja po pięciu latach, która odbyła się w tradycyjnej formie bezpośredniej komunikacji po długim okresie pandemii i postpandemii, kiedy to konferencja z 2020 r. została odwołana i przełożona na kolejny rok, a mimo tego ostatnia edycja odbyła się w 2021 r. w trybie zdalnym. Tym bardziej więc stała się ona istotnym wydarzeniem dla uczestników, polem wymiany poglądów, spostrzeżeń i doświadczeń popartych praktyką kształtowania kultury informacyjnej w różnych ośrodkach naukowych, instytucjach decydenckich, bibliotekach, szkołach i uczelniach, ale też miejscach pracy.

Celem nadrzędnym konferencji ECIL od początku było zgromadzenie naukowców, specjalistów ds. informacji, specjalistów ds. mediów, edukatorów, bibliotekarzy, decydentów i wszystkich innych powiązanych podmiotów, stron, stworzenie miejsca interdyscyplinarnej refleksji nad zjawiskiem szeroko rozumianej kultury informacyjnej, sposobem na wymianę wiedzy i doświadczenia, jak też omówienia najnowszych osiągnięć i aktualnych wyzwań zarówno w teorii, jak i praktyce. To globalne obecnie plenum tradycyjnie, będąc objętym patronatem UNESCO, organizowane jest od 2013 r., początkowo corocznie, a od 2018 r. co dwa lata, przez Wydział Zarządzania Informacją (Department of Information Management) na Uniwersytecie Hacettepe w Ankarze (Turcja), Wydział Nauk o Informacji i Komunikacji (Department of Information and Communication Sciences) na Uniwersytecie w Zagrzebiu (Chorwacja) oraz Information Literacy Association (InLitAs)

z siedzibą we Francji. Ideą konferencji jest zawsze współorganizowanie jej przez trzy wymienione podmioty z wybranym europejskim wiodącym ośrodkiem badawczo-dydaktycznym, reprezentowanym przez szkołę wyższą kształcąca studentów w obszarze nauki o informacji.

Tematem przewodnim tegorocznej edycji było doświadczanie informacji i kultury informacyjnej, w tym doświadczenie informacyjne jako forma zachowań informacyjnych (ang. *experiencing information, information experience, information literacy experiencing*), jak również percypowanie i kształtowanie kompetencji informacyjnych. Podtrzymano również tradycję, trwającą od momentu zainicjowania koncepcji cyklicznych forów ECIL, przyciągania do grona prelegentów wybitnych postaci z kręgu społeczności eksplorującej szeroko rozumianą kulturę informacji, *information literacy* (IL). W 2023 r. dołączyli do wspólnoty głównych mówców, zaproszonych przez współprzewodniczących Stałego Komitetu: Timothy Gorinchanaz, Jenna Hartel, Alison Hicks oraz Sabina Cisek i Monika Krakowska. Ich współudział wraz z gronem aktywnych i biernych uczestników konferencji pozwolił na czterodniowe, intensywne i konsekwentnie zrealizowane wydarzenie naukowe, które zgromadziło prawie 200 badaczy i praktyków nie tylko z państw europejskich, ale też ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, Afryki, Australii i Azji. Zróżnicowane ujęcie problematyki przedstawianej podczas konferencji zostało odzwierciedlone nie tylko przez tematykę wystąpień zaproszonych gości, *keynote speakers*, ale także przez liczne wystąpienia, które przyporządkowano do poszczególnych i odrębnych grup problemowych, zebranych w trzydzieści sesji odbywających się równolegle w kolejnych dniach. W ich trakcie przedstawiono łącznie 122 prezentacji: referatów (71), najlepszych praktyk (23), wystąpień w ramach forum doktoranckiego, warsztatów (9), prezentacji Pecha Kucha (6), sesji posterowej (9 posterów) oraz paneli dyskusyjnych (4), które dotyczyły szczegółowych zagadnień.

Na Rysunku 1 przedstawiono chmurę słów, na której przedstawiono najczęściej występujące wyrazy na podstawie analizy tytułów wystąpień. Dodatkowo dołączono nazwy krajów, skąd pochodzili wszyscy delegaci (referujący) uczestniczący w konferencji ECIL2023. W skondensowanym sprawozdaniu nie ma możliwości opisanie każdego wystąpienia z wszystkich zaprezentowanych podczas intensywnych czterech dni trwania konferencji, dlatego w dalszej części tekstu uwaga zostanie skupiona na wybranych zagadnieniach poruszanych w referatach, warsztatach, panelach i innych formach aktywnego uczestnictwa w naukowym wydarzeniu ECIL2023.

Tematy wystąpień wyraźnie odnosiły się do problematyki zasadniczego obszaru wszystkich dotychczasowych konferencji ECIL i dotyczyły nadrzędnej problematyki *information literacy*, kultury informacyjnej, właściwego modelowania kompetencji informacyjnych w różnych kontekstach i środowiskach. Odnosiły się zarówno do społeczności akademickich, jak i specyficznych użytkowników, a także bibliotek oraz prowadzonych różnorodnych badań, nowych wyzwań, współczesnych problemów postpandemicznego uniwersum informacyjnego, technologii, w tym

na regułach lub wynikach. W takim dość lapidarnym ujęciu kultura informacyjna kształtowana jest przez określone cechy (moralne) formowane normatywnymi zachowaniami informacyjnymi danej społeczności, zaś sama etyka cnót sugeruje, że moralni aktorzy powinni zwracać uwagę na osobliwe szczegóły zastanej sytuacji w celu określenia najlepszego sposobu działania, reagowania w danym kontekście, poprzez wykorzystanie wypracowanych cnót jako kompasu. Tak sprecyzowany pokrótce temat wykładu otwierającego międzynarodowy dyskurs nad kulturą informacyjną i jej doświadczaniem, także poprzez kreowanie i zastosowanie właściwych zachowań informacyjnych, pozwolił na rozpoczęcie interdyscyplinarnej debaty oraz przybliżania wieloaspektowych zagadnień stanowiących rdzeń problematyki, w której osadzono konferencję.

Wspólną debatę w pierwszym dniu rozpoczął również panel *Recognizing the Discipline of Information Literacy: Implications for Research and Practice*, którą poprowadzili: Clarence Maybee Purdue (University, West Lafayette, Indiana, USA), Karen Kaufmann (University of South Florida, Tampa, Floryda, USA) Sheila Webber (University of Sheffield, Wielka Brytania) oraz Bill Johnston (University of Strathclyde w Glasgow, Wielka Brytania). Paneliści, współpracujący ze sobą w międzynarodowej grupie badaczy skupionych wokół ILIAD (ang. *IL Is A Discipline*), konstatujący, że kultura i kompetencje informacyjne są nową, wyłaniającą się dyscypliną, podjęli otwartą dyskusję dotyczącą uznania nowej domeny. Próbowali również odpowiedzieć na pytania dotyczące implikacji uznania kompetencji informacyjnych jako nowej subdyscypliny nauki o informacji, jak też sposobów propagowania tej idei w celu opracowania nowych programów nauczania i badań w zakresie umiejętności informacyjnych.

Pozostała, zróżnicowana tematykę konferencji, poruszana przez jej uczestników, starano się harmonijnie sklasyfikować zgodnie z poruszonymi problemami i połączyć również z głównymi wystąpieniami zaproszonych prelegentów, problemami omawianymi podczas warsztatów czy paneli dyskusyjnych. Została ona podzielona w każdym dniu na poszczególne obszary, które dotyczyły odrębnych sesji realizowanych równolegle. Dzień pierwszy dotyczył zagadnień związanych z doświadczaniem informacji, zachowań informacyjnych, wyzwań stojących przed rozwojem nowo powstającej subdyscypliny, metodologii badań, jak i kształtowania kompetencji informacyjnych z uwzględnieniem dobrostanu człowieka po pandemii. Sesje odnosiły się do nadrzędnych zagadnień, takich jak: *information experience*, *information behaviour* oraz *information literacy (IL) & libraries experience*, a następnie *IL, higher education & professionals challenges*, *IL measurement & research*, *experiencing IL as a subdiscipline*, *experiencing IL education*, a także *IL, health and wellbeing after pandemic*. W każdej z sesji pojawiły się ciekawe oraz inspirujące referaty i prezentacje. Szczególnie interesujące z uwagi na nowatorskie podejście do problematyki doświadczania informacji i kultury informacyjnej, zachowań informacyjnych, metodologii badań były referaty dotyczące: sensorycznego i ucieleśnionego

wymiaru doświadczenia informacyjnego (*Walking, Meeting Things, Tinkering with Objects and Materials, Being with Information: Some Experiences in Information Culture*, Yolande Maury Université de Lille we Francji); koncepcyjnego omówienia żałoby informacyjnej (*Information Mourning Among Retired Faculty Members*, Paloma Korycińska, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie); praktyk informacyjnych określonych kolektywów na przykładzie społeczności LGBTQ+ (*The Information Literacy Practices of LGBTQ+ Students' Self-Tracking: Attitudes to Data Collection, Data Privacy and Data Sharing*, Pamela Ann McKinney, Corin Peacock, Andrew Cox, reprezentujących University of Sheffield oraz Arts University Bournemouth z Wielkiej Brytanii); swoistych zachowań informacyjnych oraz wzorców aktywności informacyjnej z zastosowaniem analizy logów transakcyjnych (*Clicks, Queries, and Searches: Uncovering User Behavior through Transaction Log Analysis*, Janice De Castro Peñaflor, De La Salle University w Manili na Filipinach) oraz modeli dojrzałości i rubryk oceny kultury informacyjnej w kontekście usług zarządzania danymi badawczymi (*Maturity Model as the Tool For Information/Data Literacy Assessment*, Marek Nahotko, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). W sesjach poświęconych edukacyjnemu lub praktycznemu wymiarowi kształtowania kultury informacyjnej, np. w bibliotekach, zaprezentowano m.in. wyniki badań punktów obsługi bibliotecznej i ich edukacyjnej roli w kreowaniu kultury informacyjnej (*The Academic Library Service Desk as a Pedagogical Tool*, Liv Inger Lamøy, Astrid Kilvik z akademickiej biblioteki Norwegian University of Science and Technology); analizę kompetencji informacyjnych rozumianych jako koncept parasolowy (ang. *umbrella concept*) potrzebnych do skutecznego zarządzania projektami (*Project Management Literacy for Librarians and Information Professionals. New Challenges in the European Union and Beyond*, Zuzana Wiorogórska, Uniwersytet Warszawski); kreowania schematów ewaluacji kompetencji informacyjnych i ich definiowania za pomocą udoskonalonej taksonomii Blooma, uwzględniającej afektywny, poznawczy i ucieleśniony wymiar zachowań i umiejętności informacyjnych (*Bridging Skills and Thresholds: Exploring Instructors' Definitions of Information Literacy Using Bloom's Revised Taxonomy*, Amanda L. Folk, Katie Blocksidge, Jane Hammons, Hanna Primeau, The Ohio State University, Columbus, Stany Zjednoczone Ameryki). Zajmowano się także: zagadnieniami dotyczącymi kompetencji informacyjnych i medialnych uwzględniających starzenie się społeczeństwa, a zarazem podkreślających konieczność przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na wiek oraz wzmacniających pozycję starszych osób (*The Age-Friendly Media and Information Literate City post COVID-19*, Sheila Webber, University of Sheffield oraz Bill Johnston, Formerly University of Strathclyde w Szkocji, Wielka Brytania); zastosowaniem metody Delphi w badaniu kompetencji informacyjnych (*The Delphi Method in Information Literacy Research*, Dijana Šobota, University of Zagreb, Chorwacja); wdrażaniem nowych sposobów udoskonalania kompetencji informacyjnych na przykładzie akademickiego modułu, kursu *EDM122 Digital Literacies and Open Practice*, którego celem jest badanie

umiejętności cyfrowych i informacyjnych pracowników i studentów, równocześnie rozwiewających mit „cyfrowego tubylca” oraz analiza sposobów włączania różnych umiejętności do programów akademickich (*The Impact of Teaching Digital Literacies and Open Practices*, Jane Secker, City, University of London, Wielka Brytania). Zaprezentowano także innowacyjną platformę edukacyjną Edubook do rozwiązywania problemów informacyjnych i wspomagania niezależnych form uczenia się (*An Innovative Learning Platform for Information Problem Solving*, Peter Becker, Jos van Helvoort, The Hague University of Applied Sciences, Holandia).

W drugim dniu konferencji, która została przeniesiona na teren III Kampusu UJ i do ostatniego dnia odbywała się w budynku Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej, wystąpiła jako kolejna zaproszona prelegentka, charyzmatyczna profesor Jenna Hartel z University of Toronto w Kanadzie. Badaczka reprezentująca Wydział Informacji (ang. *Faculty of Information*), dodatkowo posiadająca kreatywne podejście do procesów nauczania i uczenia się, choćby przez prowadzenie kanału INFIDEOS na Youtube z serią edukacyjnych filmów z zakresu nauki o informacji, prof. Hartel zaprezentowała nowatorską, multimedialną formę prezentacji *An Archipelago of Library and Information Science* (tł. *Archipelagi bibliotekoznawstwa i nauki o informacji*). W trakcie wykładu przedstawiła wypracowany przez nią teoretycznie i empirycznie koncept łańcucha obszarów (współotaczających wysp), idei, które należą do subdyscypliny nauk o informacji, potraktowanej jako kontynent. Zwróciła uwagę, poprzez zdefiniowanie, ujęcie w kontekście koncepcyjnym, a także powiązanie z praktyką i badaniami, na komponenty dyscypliny, jak: doświadczenie informacyjne, ucieleśnienie, praktyka kontemplacyjna, perspektywa wielogatunkowa oraz doświadczanie psychodeliczne na różnych poziomach – indywidualnym, mikro- i makrospołecznym, odnoszące się do wyobrażeń, zmysłowego rozumowania, spontanicznego przepływu informacji.

Kontynuacją podjętego dyskursu stały się ponownie poszczególne sesje, panele (np. diagnozowania potrzeb w kontekście nauczania kultury cyfrowej i umiejętności wśród uczniów szkół podstawowych: *Information and Digital Literacy for Primary Education. Diagnosis of Needs and Challenges*) i warsztaty (np. na temat przejrzystości i równości przy projektowaniu zadań badawczych poprzez podejście TILT: *Teaching Instructors to Develop Transparent and Equitable Assignments: A Workshop*).

Referaty zostały ponownie skumulowane tematycznie w sesjach dotyczących przykładowo edukacji i zastosowania w procesach dydaktycznych nowych technologii, sztucznej inteligencji, kompetencji algorytmicznych, cyfrowych umiejętności, jak też nowych wyzwania w kreowaniu kultury informacyjnej. Szczegółowo sesje odnosiły się do problematyki: *IL, education & new technologies, data literacy, IL, higher education & lifelong learning (LLL), artificial intelligence & IL, IL challenges & new paths, IL policy, algorithmic literacy, health literacy & behaviour* oraz *digital literacy*.

Wśród wystąpień pojawiły się zagadnienia kompetencji informacyjnych i umiejętności wykorzystywania (użytkowania) gier komputerowych (*The Relationship*

between Game Literacy and Information Literacy, Sheila Webber); wizualizacji procesów pozyskiwania informacji online w kontekście kształcenia kompetencji informacyjnych (*Visualizing Online Search Processes for Information Literacy Education*, Luca Botturi, Loredana Addimando, Martin Hermida, Chiara Beretta, Scuola universitaria professionale della Svizzera italiana, Locarno oraz Pädagogische Hochschule Schwyz, Szwajcaria). Podobnie tematyka procesów kształtowania kompetencji informacyjnych pojawiła się w referatach dotyczących historii danych jako sposobu prezentowania danych i informacji w formie narracyjnej jako łatwej do zrozumienia i zaangażowania ludzi w działania zmierzające do wykształcenia specyficznych umiejętności informacyjnych poprzez zastosowanie awerroesowskiej zasady pisania typów komentarzy, dosłownego, metafizycznego i politycznego (*Telling Data Stories, the Way Averroes Wrote His Commentaries – A Three-Level Approach to Facilitate Data-Driven Decision Making*, René Schneider, Vincent De Vevey, Marielle Guirlet, Laetizia Sabatini-Choquard¹, Javier Lloret, HESSO, Szwajcaria). Zaprezentowano również częściowe wyniki projektu dotyczącego efektywności wpisów ekspertów medycznych w mediach społecznościowych (SM) zachęcających do szczepień przeciwko COVID-19, przeprowadzonych w ramach grantu „Nowe Idee” nr 2. 622-62/2021, finansowanego przez Uniwersytet Warszawski (*Who are Physicians Talking to on Social Media? Data Literacy and Visual Literacy of the Assumed Audience(s) of COVID-19 Vaccination Posts*, Karolina Brylska, Uniwersytet Warszawski).

W sesji dotyczącej algorytmizacji i sztucznej inteligencji (ang. *artificial intelligence*, AI) pojawiły się przykładowo prezentacje na temat: postrzegania przez studentów sztucznej inteligencji, oceny użyteczności zaobserwowanej podczas zastosowania GPT-3 w procesie pisania krótkich recenzji literatury oraz zwrócenia uwagi na problemy wynikające z zaufania do AI (*Students' Perceptions of Using Artificial Intelligence in Written Assignments – Is Information Literacy Still Needed?*, Krista Lepik, University of Tartu, Estonia); umiejscowienia rozwoju umiejętności algorytmicznych w kontekście włączającego i demokratycznego społeczeństwa podczas interakcji online z informacją (*Algorithms, Digital Literacies and Democratic Practices: Perceptions of Academic Librarians*, Maureen Constance Henninger, Hilary Yerbury, University of Technology Sydney, Australia); badań dotyczących umiejętności algorytmicznych w określonych grupach użytkowników (*Algorithmic Literacy of Polish Students in Social Sciences and Humanities*, Łukasz Iwasiński, Magdalena Krawczyk, Uniwersytet Jagielloński); podjęcia się dyskusji na temat Wikipedii, Google i dominujących wyszukiwarek jako nowych narzędzi wpływających na umiejętność korzystania z informacji w celu rozpoznania zagadnień oraz podejść, które mogą wpływać na reakcję na zastosowanie ChatGPT i podobnych narzędzi AI (*Using Early Responses to Wikipedia and Google to Consider ChatGPT*, David A. Hurley, University of New Mexico, Albuquerque, Stany Zjednoczone Ameryki).

W sesji dotyczącej nowych wyzwań i ścieżek kreowania kultury informacyjnej (ang. *IL challenges & new paths*) zaprezentowano zagadnienia poruszające wątki:

przeciążenia informacyjnego (ang. *information overload, IO*), wskazania wyzwań i rekomendacji w zakresie kultury informacyjnej na podstawie wyników ogólnopolskich badań IO, pozwalających na wgląd w różne doświadczenia, emocje, zachowania informacyjne, potrzeby edukacyjne w oparciu o specyfikę cech demograficznych, uwzględniających inne zjawiska korelacyjne, np. FOMO (*Information Overload as a Burden and a Challenge. What Can We Learn for Information Literacy?* Małgorzata Kisilowska-Szurmińska, Uniwersytet Warszawski); syntezy międzynarodowych badań i debat na temat wpływu transformacji cyfrowej w dwóch aspektach odnoszących się do kompetencji, strategii i praktyk kompetencji informacyjnych w obszarze konwergencji cyfrowej bibliotek, archiwów i muzeów oraz do najlepszych praktyk i innowacji w edukacji bibliotekoznawczej i informacyjnej (ang. *library and information science, LIS*) poprzez prezentację formatów epistemologicznych i pedagogicznych opracowanych w ramach nowych wspólnych kierunków działania (*Challenges to Information Literacy Online Learning in Higher Education: Libraries, Archives and Museums Digital Strategic Convergence*, Ana Novo, Paula Ochôa, Universidade Aberta (Open University) oraz Universidade Nova – FCSH w Lizbonie, Portugalia).

W grupie problemowej odnoszącej się do polityki w zakresie kształtowania kultury informacyjnej skupiono się na zagadnieniach omawiających: formy zarządzania kształceniem kultury informacyjnej oraz konstruktywne struktury organizacyjne i zarządcze uznane przez bibliotekarzy (nauczycieli) za skuteczne (*IL Governance – How the Teaching of Information Literacy is Organized in University Libraries in Germany*, Fabian Franke, University Library Bamberg, Niemcy), a także kontrowersyjne i rzadko analizowane podczas konferencji negatywne zjawisko alarmującego obniżenia umiejętności informacyjnych w społeczności Detroit, jednym z największych miast amerykańskich (*Alarming Literacy Rates in One of America's Largest Cities: What Can Be Done in the City of Detroit?* Hermina G.B. Anghelescu, Wayne State University, Detroit, Michigan, Stany Zjednoczone Ameryki). Podczas tej prelekcji starano się przedstawić główne przyczyny, które doprowadziły do spadku wskaźników alfabetyzacji w Detroit (dezinwestycyjne działania w dzielnicach, polityka porzucania, dynamika przestępczości, wysoki wskaźnik pozbawienia wolności, bezrobocie, niski średni dochód domowy) oraz działania ratownicze, w które zaangażowało się kilka rodzajów organizacji i agencji wraz z decydentami. Działania te miały na celu rozwiązanie endemicznego problemu analfabetyzmu w Detroit i wypracowanie rozwiązań zapewniających lepszy dostęp do programów kształcenia umiejętności korzystania z informacji poprzez zajęcia, bibliotekę usług, a nawet zachęt finansowych, stanowiących bodźce przyciągające uwagę grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

Na uwagę zasługują również referaty przedstawione podczas sesji dotyczącej problematyki kompetencji cyfrowych (ang. *digital literacy*), w której zaprezentowano zjawiska związane z cyfrowym opowiadaniem historii, jak i sposobami badania

sposprzeżeń, wyzwań i doświadczeń akademickich specjalistów ds. informacji w zakresie zwiększania umiejętności wizualnych jako umiejętności podrzędnej, mającej istotną wartość dla wspierania aktywnego uczenia się w różnych społecznościach studenckich (*A Picture Paints a Thousand Words, Digital Media Makes for A Lived Experience*, Brenda Van Wyk, University of Pretoria, Republika Południowej Afryki); ze sposobami pozyskiwania informacji w kontekście sprawności fizycznej i ćwiczeń fizycznych przez studentów w perspektywie koncepcji Reijo Savolainena *Everydaylife Information Seeking*, poszukiwania informacji w życiu codziennym, teorii dotyczącej umiejętności korzystania z informacji Sample'a oraz koncepcji bogatych mediów (ang. *rich media*) (*How Students Seek Information in the Context of Fitness and Physical Exercise*, Jose Teixeira Åbo Akademi University, Finlandia).

Ponownie też zajęto się zjawiskami nie tylko kompetencji zdrowotnych, ale też kompetencji osób starszych, w tym aspektów afektywnych w kontekście doświadczenia osób starszych w zakresie zarządzania informacjami dotyczącymi zdrowia osobistego czy korzystania z cyfrowych usług zdrowotnych (*My Personal Doctor Will not Be Replaced with Any Robot Service!": Older Adults' Experiences with Personal Health Information and eHealth Services*, Heidi Enwald, Kristina Eriksson-Backa, University of Oulu, Finlandia, Noora Hirvonen, Åbo Akademi University, Finlandia, Isto Huvila, Uppsala University, Szwecja).

Dodatkowo odbyła się również sesja Pecha Kucha, podczas której multimedialne prezentacje skupiały się w głównej mierze na problematyce form kształtowania kompetencji informacyjnych przez zastosowanie quizów, metody SIFT (*The Four Moves*) pozwalającej na ocenę mediów cyfrowych, badań potrzeb informacyjnych, percepcji i płynności cyfrowej studentów w procesie projektowania nowych programów nauczania kultury informacyjnej, jak również charakterystyki nowego programu kształcenia ustawicznego *XPRTN for futures literacies*, w którym uwzględniono nowe technologie, w tym sztuczną inteligencję i partycypacyjny model adaptacji uwarunkowań do procesów kształcenia kompetencji informacyjnych.

Dzień trzeci trwającej konferencji rozpoczęła kolejna zaproszona prelegentka, Alison Hicks, adiunkt i dyrektorka programowa Library and Information Studies w University College w Londynie (UCL). Wystąpienie zatytułowane *Sociocultural approaches to information literacy: Space races, wish-cycling and squabbling siblings* (tłum. *Społeczno-kulturowe podejście do umiejętności korzystania z informacji: kosmiczne wyścigi, jazda na rowerze życzeń i kłócące się rodzeństwo*) dotyczyło społeczno-kulturowej optyki dotyczącej umiejętności korzystania z informacji, uznającej te kompetencje jako kształtowane poprzez dialog i debatę. Prelegentka krytycznie poddała analizie dziedzictwo zwrotu społeczno-kulturowego w zakresie kultury i kompetencji informacyjnych, zastanawiając się, w jaki sposób różne koncepcje i idee były rozwijane od początku XXI wieku, a także, w jaki sposób zostały one włączone do dyskursu i narracji na temat umiejętności korzystania z informacji oraz ich wkładu w badania i praktykę w zakresie umiejętności korzystania

z informacji. Wskazała na luki w eksploracji kultury informacyjnej w kontekście refleksji społeczno-kulturowych, często marginalizowanych w dyskursie, podjęła próbę określenia stojących przed środowiskiem naukowym wyzwań zarówno dla badań, jak i praktyki, podkreślając odpowiedzialność teoretyków oraz praktyków za odejście od monotonii, ewentualnego zastoju w dynamizacji obszaru kultury informacyjnej i konieczności stałego progresu w nowo kreowanej subdyscyplinie. Po tak wieloaspektowej i konstruktywnej prezentacji nastąpiło jedno z unikalnych wydarzeń podczas konferencji naukowych, czyli ceremonia zasadzenia przez wspólnotę, społeczność tworzącą cykl konferencji ECIL i wynikających z niej badań, implementacji rozwiązań do praktyki, młodego drzewka lipy miododajnej. Idea jej zasadzenia nawiązywała nie tylko do tematyki konferencji, doświadczania informacji w różnych jej aspektach i poprzez różne zmysły; została zrealizowana na cześć pierwszego, postpandemicznego, bezpośredniego spotkania grupy badaczy i praktyków, ale też do polskiej gościnności, literatury (związanej z interpretacją fraszki Jana Kochanowskiego *Na lipę*) i proekologicznego myślenia o przestrzeni, planecie (uczestnicy otrzymali wśród gadżetów konferencyjnych kwiatną bombę do samodzielnego wysiania).

Następnie po krótkiej ceremonii zasadzenia lipy rozpoczęły się warsztaty, panele, forum doktoranckie, sesja posterowa oraz kolejne sesje, które ponownie podzielono tematycznie. Panele, w których prezentowano referaty, dotyczące teorii i najlepszych praktyk (ang. *best practices*), odnosiły się między innymi do edukacji młodych pokoleń użytkowników w zakresie kompetencji informacyjnych, edukacji w szkolnictwie wyższym, strategii kreowania ram kultury informacyjnej, etyki informacyjnej, a także kompetencji informacyjnych w miejscu pracy. Sesje 11 października 2023 r. odbywały się w następujących grupach tematycznych: *IL & new generation education*, *IL & higher education*, *IL, social media & sharing*, *IL frameworks & strategies*, *IL & pandemic*, *IL studies – different approach*, *IL & ethics*, *IL & workplace*. Podczas wszystkich obrad zaprezentowano m.in. problemy dotyczące najmłodszych użytkowników informacji, dzieci przedszkolnych, uczniów niższych klas szkół podstawowych, które powinny od najmłodszych lat kształtować własne umiejętności pozyskiwania i wykorzystywania informacji oraz posiadania kompetencji informacyjnych, kreowania właściwych zachowań adaptacyjnych do każdego środowiska informacyjnego, zwłaszcza w cyberprzestrzeni. Referaty odnosiły się do kształtowania umiejętności informacyjnych wśród uczniów nauczania początkowego (*Information Literacy Skills of Children in The Early School Years*, Mihaela Grgić, Ivana Martinović, University of Josip Juraj Strossmayer, Osijek, Chorwacja), jak również ukształtowania kompetencji informacyjnych w celu ochrony człowieczeństwa, życia, radzenia sobie ze strachem przed zaginięciem i śmiercią w wyniku wprowadzenia w błąd lub dehumanizację, formy nieobecności w społeczeństwie, rozpoznawania potrzeb informacyjnych w zakresie zapewniania najmłodszym obywatelom bezpieczeństwa (*Fearing for Their Lives: Implications*

of Children and Youth as Generators of Informational Texts and Literacy, Barbara McNeil, University of Regina, Saskatchewan, Kanada)

W kontekście edukacji na poziomie wyższym zwrócono uwagę na metodę mapowania i sposoby eliminowania luk w umiejętnościach informacyjnych w całym cyklu edukacyjnym na podstawie propozycji włączenia bibliotek uniwersyteckich w intensyfikację kreowania kultury informacyjnej w środowisku akademickim (*Breaking the Vicious Circle: Mapping and Addressing Gaps in Information Literacy across the Educational Cycle*, Tomáš Razím, Barbora Šátková, Czech National Library of Technology, Praga, Czechy). Wskazano także na rolę wykorzystywania procesów projektowania usług i przydatność powstających m.in. narzędzi, które wspomagają procesy pozyskiwania informacji nie tylko na poziomie edukacji II stopnia, ale też absolwentów, uwzględniając ich szczególne potrzeby informacyjne (*Paving the Way for Graduate Students' Information Literacy Skills*, Riikka Sinisalo, Essi Prykäri, LUT University, Lahti, Finlandia).

Nawiązując do wykładu pierwszego prelegenta, Tima Gorichanaza, przedstawiono także na sesji poświęconej zagadnieniom etyki informacyjnej, etyki kultury informacyjnej, główne wyzwania związane z kompetencjami informacyjnymi jako doświadczeniem etycznym. Refleksje oparto na analizie wybranych koncepcji teoretycznych kultury informacyjnej, doświadczenia informacyjnego, a także wyników badania Delphi skupiającego się na etyce informacyjnej (*Information Literacy as an Ethical Experience*, Jela Steinerová, Comenius University w Bratysławie, Słowacja). Podobnie, odnosząc się do zagadnień sztucznej inteligencji już poruszanych podczas wcześniejszych obrad, analizowano wymogi etyczne w zakresie umiejętności korzystania z informacji w autonomicznych silnikach piszących, w odniesieniu do ChatGPT, zwrócono uwagę na normatywne wymagania dotyczące rozwoju, projektowania, programowania i użytkowania autonomicznych maszyn piszących, aby mogły samodzielnie aktywnie wyszukiwać i unikać szkodliwych informacji, zasobów (*To Find the "Rotten Apple" – Information Ethical Requirements for the Information Literacy of Autonomous Writing Engines*, Matthias Otto Ratha, Ludwigsburg University of Education, Niemcy).

W odniesieniu do kultury informacyjnej w miejscu pracy (ang. *IL & workplace*) przykładowo zaprezentowano wyniki międzynarodowych badań związanych z koniecznością kreowania programów nauczania dla studentów nauk humanistycznych i społecznych uwzględniających kształcenie kompetencji informacyjnych oraz umiejętności korzystania z danych, co znacznie podwyższa, wzmacnia pozycję wyedukowanych absolwentów na rynku pracy (*Digital Literacy Training and Workplace Empowerment: What Happens after Graduation?* Marek Deja, Uniwersytet Jagielloński, Piotr Bobkowski, University of Kansas, Lawrence, Stany Zjednoczone Ameryki, Isto Huvila, Uppsala University, Uppsala i Anna Mierzecka, Uniwersytet Warszawski). W sesji zajęto się oceną postrzegania i rozumienia idei turkusowej organizacji w oparciu o identyfikowanie afordancji informacji i połączeń sieciowych

(teoria ANT), doświadczaniem poziomu autonomii w tego typu organizacji, odpowiedzialnego zaangażowania w procesy zarządzania informacją. Podjęto próbę zdiagnozowania zdolności opartej na już zdobytej wiedzy do indywidualnej projekcji siebie jako pracownika w turkusowym otoczeniu i przewidywania rodzaju pracy informacyjnej i umiejętności, które należy zmobilizować (*LIS Students' Receptivity to the Concept of Turquoise Organization*, Aneta Januszko-Szakiel, Paloma Korycińska, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Sprecyzowano również określone praktyki informacyjne bibliotekarzy szpitalnych w kontekście medycyny opartej na faktach. Przedstawiono sposoby praktyki informacyjnej w opiece zdrowotnej, które łączą się zarówno z naukowym dyskursem medycznym, jak i holistycznie zorientowanym dyskursem pielęgniarstwa w odniesieniu do praktyk klinicznych, praktyk poszukiwania informacji i praktyk oceny technologii medycznych (*Information Literacy Practices of Hospital Librarians in an Era of Evidence-Based Medicine*, Sara Ahlryd, Fredrik Hanell, Linnaeus University, Växjö, Szwecja).

Ostatni dzień konferencji rozpoczął panel *Interdisciplinary and methodological aspects of diagnosing the experience of information and the formation of information culture* (tłum. *Interdyscyplinarne i metodologiczne aspekty diagnozowania doświadczenia informacji i kształtowania kultury informacyjnej*), który poprowadziły na zaproszenie Stałego Komitetu Organizacyjnego dwie panelistki, reprezentujące Instytut Studiów Informacyjnych na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, Sabina Cisek i Monika Krakowska. Intencją badaczek było przedstawienie propozycji zdefiniowania i konkretyzacji procesów doświadczania informacji, jak też kształtowania kultury informacyjnej w ujęciu interdyscyplinarnym i metodologicznym. Celem rozważań było nie tylko wskazanie możliwości wieloaspektowego i różnorodnego rozumienia, badania i konceptualnego konstruowania ludzkich działań informacyjnych stanowiących doświadczenie informacyjne we współczesnym świecie, ale też zwrócenie uwagi na odmienne sposoby badania tej problematyki i stosowanej metodologii. W trakcie debaty podjęto próbę wskazania na potencjał rozważania oraz eksplorowania koncepcji i zjawiska ludzkiego doświadczenia informacji przez pryzmat generowanych kompetencji informacyjnych, które jednocześnie wpływają na procesy doświadczania i praktykowania informacji. Panel stał się swoistym sposobem domknięcia wcześniej zaprezentowanych zagadnień poprzedzających wystąpienie.

W dalszej części konferencji ponownie grupę referatów podzielono na tematyczne sesje, które dotyczyły dodatkowych aspektów kształtowania kompetencji informacyjnych w szkolnictwie wyższym, kultury informacyjnej profesjonalistów informacji, a także ponownie wrócono do zachowań informacyjnych oraz edukacji w zakresie IL (ang. *IL & higher education, IL-other aspects, IL & LIS professionals, information behaviour & IL, IL & education*). W trakcie wymienionych sesji zaprezentowano ponownie mnogość zagadnień podczas wystąpień, które dotyczyły przykładowo: kultury informacyjnej polskich doktorantów na

podstawie międzyinstytucjonalnego projektu badań, sprawdzając poziom kompetencji informacyjnych, analizę efektów kształcenia i wypracowania narzędzia ILDoc, za pomocą którego możliwe jest zidentyfikowanie czynników wpływających na kształtowanie się umiejętności informacyjnych (*Information Literacy of Polish Ph.D. Students: The Learning Outcomes Approach*, Magdalena Paul, Uniwersytet Warszawski, Marek Deja, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Ewa Głowacka, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Małgorzata Kisilowska-Szurmińska, Uniwersytet Warszawski, Marzena Świgoń, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Maja Wojciechowska, Uniwersytet Gdański). Przedstawiono również wyniki badania związanego z zastosowaniem bazy anonimowych pytań, które zadawali studenci pierwszego roku, a dotyczących zagadnień związanych z umiejętnością korzystania z informacji, w tym z bibliotek, wyszukiwania źródeł, rzetelności akademickiej czy umieszczania odpowiedzi na nie w systemie zarządzania kursami. Analizie poddano treść pytań, czynniki emocjonalne, jak np. wyrażona w pytaniach obawa przed przypadkowym naruszeniem zasad uczciwości akademickiej (*What do First-Year Students Want to Know: Analysis of Anonymous Questions in a First-Year Writing Course*, Mariya Gyendina, University of Minnesota Libraries, Minneapolis, Stany Zjednoczone Ameryki).

W odniesieniu do szkolnictwa wyższego i kształtowania silnych kompetencji badawczych zorganizowany został także panel (*Building Knowledge across the Curriculum: Utilizing the Learning Community Model to Maximize Relevant Information Literacy Instruction*), w którym omówiono kurs dla bibliotekarzy uniwersyteckich oparty na praktyce wysokiego wpływu (ang. *High Impact Practice, HIP*) społeczności uczącej się, rozwijający i podnoszący kompetencje informacyjne w zakresie nauczania metod badawczych stosowanych w różnych dyscyplinach (Emily Zekan Brown, Laura Hogan, Susan Souza-Mort, Bristol Community College, Stany Zjednoczone Ameryki). W panelu skupiono się na wspólnych działaniach podjętych przez bibliotekarzy z Community College i nowo powstałym kursie umiejętności informacyjnych, którego celem było nauczanie metod badawczych w ramach określonych kierunków. Kurs miał pełnić funkcję swego rodzaju laboratorium dla podstawowego kursu w dyscyplinach, które skupiają się na metodach badawczych stosowanych w różnych obszarach akademickich.

Ponadto w nawiązaniu do kreowania nowych, zintegrowanych dyscyplinarnie kursów kształcenia kultury informacyjnej w akademii ciekawym rozwiązaniem był warsztat (*Helping Instructors to Decode Information Literacy: A Workshop*, Jane Hammons, Amanda L. Folk, Katie Blocksidge, Hanna Primeau, The Ohio State University, Columbus, USA), podczas którego starano się modelować działania, które przeprowadzono dla kilku kohort instruktorów kursów, koncentrując się na korzystaniu z koncepcji Davida Pace i Joan Middendorf, dekodowania dyscyplin (ang. *Decoding the Disciplines*) i uczenia się przez pisanie (ang. *Writing-to-Learn*) opracowanej przez Writing across the Curriculum (WAC) Clearinghouse. Warsztaty

miały wskazać na możliwości pomocy instruktorom edukującym w obszarze kultury informacyjnej w poszukiwaniu sposobów celowego i przejrzystego rozwijania umiejętności korzystania z informacji, jednocześnie przy nauce sposobu myślenia określonego dla danej dyscypliny. Przedstawiono strategię włączania umiejętności informatycznych do programów nauczania, co dodatkowo ma zapewniać bibliotekarzom praktyczną możliwość bezpośredniego zaangażowania się w integrację umiejętności informacyjnych z doświadczeniami akademickimi studentów, bez konieczności planowania i prowadzenia wielu warsztatów przez bibliotekarzy.

W pozostałych równoległych sesjach prezentowane były wyniki badań oraz dobre praktyki zaimplementowane do rozpoznawania potrzeb informacyjnych studentów prawa, bibliotekarzy szkolnych, kształtowania kompetencji wśród studentów kierunków medycznych. Przedstawiono także efekty działań w projektach wdrożeniowo-badawczych, jak na przykład: inicjatywy *Media Literacy in the Baltics*, opartej na amerykańskim programie szkolenia umiejętności korzystania z mediów IREX Learn to Discern (L2D) oraz podejście wdrożone przez organizację International Research & Exchange Board (IREX) ("*Name it to Tame it*": IREX for *Media Literacy in Lithuania*. Martynas Petrikas, Jurgita Rudžionienė, Uniwersytet Wileński, Litwa); ENOEL, European Open Education Group będącej projektem zraszającym bibliotekarzy działających na rzecz otwartej edukacji (*ENOEL: The Introduction of a European Open Education Group*, Monique Schoutsen, Radboud University, Nijmegen, Holandia).

Podsumowując, temat przewodni ósmej edycji międzynarodowej konferencji ECIL2023 został zarysowany z różnych perspektyw oraz przedstawiony w odmiennych wymiarach, z różnych punktów widzenia, od zjawiska zmysłowego, etycznego doświadczania informacji przez człowieka, przez sposoby radzenia sobie w erze postpandemicznej z budowaniem doświadczeń generujących permanentnie rozwijane kompetencje informacyjne w różnych kontekstach i środowiskach, konceptualizację kultury informacyjnej jako subdyscypliny nauki o informacji, jej eksplikacji, omówienia metodologii badań oraz kluczowych komponentów koncepcyjnych i empirycznych po pragmatyczne podejście dotyczące wdrażania sposobów doświadczania informacji do procesów kształtowania kompetencji i umiejętności kreujących właściwą kulturę informacyjną zarówno pojedynczych jednostek, jak i całych społeczności.

Koniecznym należy podkreślić, że wymienione przykłady stanowią tylko fragment obszaru badawczego i tematycznego, który został zaprezentowany podczas ECIL2023. Informacja dotycząca zagadnień, wraz z abstraktami wszystkich wystąpień znajduje się na stronie konferencji ECIL2023 (https://www.conftool.com/ecil2023/index.php?page=browseSessions&form_session=288&mode=table&presentations=show).

Dodatkowo wyselekcjonowane i zrecenzowane pełne teksty ukazały się, podobnie jak poprzednie teksty z edycji wcześniejszych, w serii Communications

in Computer and Information Science, w dwóch tomach: *Information Experience and Information Literacy. 8th European Conference on Information Literacy, ECIL 2023, Kraków, Poland, October 9–12, 2023, Revised Selected Papers, Part I* oraz *Part II* (eds. Kurbanoglu et al.). Artykuły zostały opublikowane przez wydawnictwo Springer i udostępnione w bazie wydawcy.

Monika Krakowska
*Instytut Studiów Informacyjnych
Uniwersytet Jagielloński*

Tekst wpłynął do Redakcji: 27 maja 2024 r.

